



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Clypeus Theologiæ Thomisticæ**

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus  
voluntate et providentia]

**Gonet, Jean-Baptiste**

**Coloniæ Agrippinæ, 1671**

Art. V. An ex eo quòd Deus aliquid in tempore velle inciperet, vel à libera voluntate desisteret, physica mutatio inferretur in illo?

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)



list terminatio ab aeterno non competeret Deo, A nullius perfectionis, seu actualitatis defectum argueret, ut supra dicebamus, ex nullo capite concipi potest talis terminationis necessitas.

Ad secundam probationem desumptam ex ideis in mente divina existentibus, respondeo esse etiam disparatam rationem: cum enim Deus in cognoscendo se non sit liber, sed necessitatus, etiam necessitatur ad cognoscendam imitabilitatem suam essentiae a creaturis; ac proinde suam essentiam in ratione idearum & exemplarum omnium rerum possibilem: contra vero, cum in volendo creaturas sit summe liber, ad perfectionem ipsius futuritionem, aut non futuritionem, & posse omittere omnem terminationem ad illas.

## ARTICULUS V.

*An ex eo quod Deus aliquid in tempore velle inciperet, vel à libera voluntate desisteret, physica mutatio inferretur in illo?*

148. **R**atio dubitandi, eaque non levis, sumitur ex principiis supra art. 1. statutis, agendo de constitutivo Divini decreti. Nam ut ibidem ostendimus, liberum Dei decretum consistit in terminatione intrinseca, indefectibili sub conceptu entitatis, & defectibili solum sub conceptu terminationis: Sed ex nova terminatione divinae voluntatis ad creaturas non sequitur mutatio physica in Deo; quia, ut ibidem ostendimus, ad physicam mutationem requiritur transitus de non esse ad esse, seu de esse ad non esse formae intrinsecae: Ergo ex eo quod novum aliquid decretum in tempore Deo adveniret, non sequeretur illum physice mutari.

149. Confirmatur: Deus absque physica mutatione potest in tempore determinationem creaturis subire, quamvis ista denominatio intrinseca sit, ut communiter docent nostri Thomistae: Ergo similiter, quamvis denominatio liberè volentis sit Deo intrinseca, poterit tamen illam absque physica mutatione de novo in tempore suscipere. His tamen non obstantibus,

150. Dico: Ex eo quod Deus aliquid in tempore velle inciperet, aut à libera voluntate desisteret, sequeretur physica mutatio in illo, ac proinde ex immutabilitate divina rectè inferitur, non posse libera Dei decreta variari. Est contra Suarez in disp. 30. Metaph. sect. 4. & alios modernos, existimantes, ex temporali variatione decretorum in Deo non sequi physicam ejus mutationem, sed duntaxat moralem. Quia, inquit, cum divina voluntas ab aeterno non potuerit manere suspensa, sed se determinaverit per positivum decretum ad volitionem, vel nothionem omnium rerum possibilem; si in tempore aliquid de novo velle inciperet, quod ab aeterno noluerat, vel nolle, quod voluerat; hoc argueret in illo aliquam inconstanciam, quae est imperfectio & mutatio moralis Deo repugnans. Est etiam contra Molinam supra quest. 14. art. 15. ubi ait, non ideo repugnare, quod Deus aliquid in tempore velle incipit, quod illi adveniret aliqua physica mutatio, sed quia sequeretur in eo vicissitudinis obumbratio, quae non minus, quam mutatio physica divinae naturae repugnat: juxta illud Jacobi 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudo obumbratio.*

Nostra tamen conclusio communis est apud Thomistas, eamque docuit Angelicus Doctor in contra Gent. cap. 86. de verit. quest. 23. art. 4. ad 5. & in hac quest. art. 2. in quibus locis, & sibi saepe, docet Deum ex necessitate velle creaturas, non solum solute, sed ex suppositione, ratione suae immutabilitatis. Et art. 7. ex immutabilitate Dei colligit non posse Dei voluntatem incipere velle in tempore. Quae etiam ratio videtur D. Augustinus lib. 12. Confess. cap. 5.

Probatur ergo conclusio ratione D. Thomae hic art. 7. ad hanc formam redacta. Quod voluntas divina incipiat aliquando velle de novo, aut à volitione desistat, solum provenire potest, vel ex hoc quod incipiat sibi esse conveniens & bonum, quod bonum & conveniens non erat, vel ex hoc quod de novo ut bonum cognoscatur, quod prius ut tale non cognoscebat: primum arguit physicam mutationem in divina substantia, secundum in se ipsius cognitione: Ergo sequitur physica mutatio in Deo ex eo, quod aliquid incipiat in tempore velle, aut à libera volitione desistat. Major ex eo videtur certa, quod voluntas veritatur circa bonum cognitum tanquam circa proprium obiectum: Ergo novitas volitionis, aut ex boni novitate, aut ex novitate cognitionis ejus debet provenire. Minor pro secunda parte supponitur ex dictis in tractatu de scientia Dei pro prima vero illam implicat, & ostendit D. Thomas exemplo illius, cui incipit esse conveniens ad ignem sedere, cum tamen prius discipulivens esset; quod non aliunde provenit, nisi quia mutatus est de calido in frigidum. Homini etiam irato bona videtur inimici vindicta, cui tamen jam pacato discipulivens apparet.

Respondet Suarez ubi supra; eandem esse Majorem, nec in illa numerari omnes causas, ob quas potest voluntas incipere velle, quod antea nollebat, vel nolle, quod volebat: potest enim id contingere ratione libertatis bono invarianti & cognitione illius; ut contingit in nobis, qui bono cognito, & voluntati proposito postumus ratione libertatis illud amare vel non amare.

Sed contra: Licet imprudens voluntatis mutatio (qualis in nobis saepe contingit) absque novitate boni & cognitionis ejus possit evenire, illa tamen, quae secundum prudentiam debet fieri, non nisi bono, aut illius cognitione variari potest contingere: Ergo supposita, ut debet imponi, summa Dei prudentia in volendo, omnes causas assumpsit D. Thomas; & concludit ex variatione decretorum in Deo, rectè inferri physicam ejus mutationem.

Secundo probatur conclusio alia ratione fundamentali. Ut denominatio liberè volentis incipiat de novo, necessarii requiritur, aut variatio intrinseca in entitate voluntatis divinae, aut novitas & variatio in obiecto: Atqui in obiecto volitionis liberæ, pro ut est obiectum ejus, nequit esse novitas, aut variatio in tempore: Ergo necessarii requiritur variatio intrinseca in entitate liberæ volitionis. Major videtur certa. Minor autem in adertur primo: Bonitas creaturae non terminat volitionem divinam ut existens in propria mensura, sed ut existens in aeternitate: At ut in aeternitate contenta nullam accipit variationem, aut successionem; cum aeternitas sit invariabilis, & tota simpli, ut ostendimus in tractatu de scientia Dei: Ergo ut obiectum volitionis divinae, nullius variationis est capax. Secundo



bonitas creata est obiectum volitionis libere, ut cognita à Deo: At qui omnis bonitas creata in tempore existens ab æterno est cognita à Deo, nec potest in tempore de novo cognosci, ergo ut est obiectum voluntatis Dei libere, nequit variationem suscipere.

¶ Tercio inveni potest conclusio, impugnando sententiam Adversariorum: Nam modus dicendi istius falso, vel dubio nititur principio, ut constat ex dictis articulo præcedenti, ubi ostendimus valde probabile esse, voluntatem divinam ab omni actu libero potuisse manere, suspensam, Molinæ etiam abique fundamento inter mutationem, & vicissitudinis obumbrationem distinguunt, cum pro eodem accipiatur à SS. Patribus, acoultat ex D. Gregorio lib. 12. Moral.

cap. 17. ubi ponderans verba illa Jacobi 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudo, nisi obumbratio, ut: ipsa enim immutabilitas umbra est, quæ quasi Dei figurat lucem. si hanc per aliquas vicissitudines permittat, sed quia in Deo mutabilitas non venit, nulla qualitas umbrae vicissitudinem incedit.* Ergo &c.

¶ Ex dictis patet responsio ad rationem dubitandi in proposito: dupliciter enim ad illam responderi potest. Primum juxta primam rationem D. Thomæ, distinguendo Minorem: ex nova terminatione ad creaturas, non sequitur physica mutatio à priori, & tanquam ex forma immutante, concedo Minorem: à posteriori, & arguunt, ratione illius, quod præsupponit, nego Minorem & Consequentiam. Ita que juxta hanc solutionem, ex eo quod in tempore Deus velle inciperet non inferretur physica mutatio, quæ per decretum fiat tanquam per formam immutantem, sed quæ præsupponatur necessario facta, vel in substantia, vel in cognitione divina.

¶ Cum enim, ut supra arguebamus, divina voluntatis mutatio fieri non possit, nisi vel ex eo quod obiectum incipiat esse bonum, vel incipiat ut tale cognosci, & neutrum possit de novo contingere abique physica mutatione; hinc est quod ex variatione decreti in tempore inferatur physica mutatio in Deo; non à priori, & quæ fieri debet per decretum ut formam immutantem, sed à posteriori, & ratione illius, quod ad mutationem prudentem decreti debet necessario supponi.

¶ Secundò Responderi potest, consequenter ad secundam rationem, negando Minorem; quia non fiat in tempore superaddi de novo divina voluntati terminationem liberam sub conceptu terminationis, nisi insuper ei addatur nova actualitas, & consequenter nisi mutetur physice. Rationem supra adduximus, quia nempe terminatione libera ad creaturas nequit incipere in tempore in voluntate divina, nisi vel ad novitatem obiecti, vel ad variationem entitatis actus: cum que in obiecto nequeat esse novitas, quia tunc prout in æternitate contentum, in qua nulla est variatio, vel successio, consequens fit, quod debet necessario intercedere novitas in entitate actus, ut in tempore incipiat in Deo libera terminatio ad creaturas.

¶ Ex quo patet responsio ad confirmationem, concedo enim Antecedente, negando est Consequentia & partas. Ratio discriminis est, quia denominatio creatis sumitur ab actu voluntatis veluti de actus divinitus a qualiter transeunte & connoteat obiectum propria mensura existens; cum autem obiectum, prout in propria mensura incipiat in tempore, consequens fit,

A quod absque novitate in entitate actus possit denominatio illa in tempore incipere. Denominatio autem libere volentis non connotat obiectum prout in propria duratione, sed prout in mensura æternitatis, contentum, in quo prout sic novitas esse nequit; ac proinde nec denominatio volentis de novo, nisi entitas actus in seipsa varietur.

DISPUTATIO IV.

De voluntate Dei antecedente & consequente.

Celebris est divisio voluntatis Dei in antecedentem, & consequentem, quam Theologi à Damasceno, qui primus eam in scholas induxit, acceperunt; & circa illam plures occurrunt difficultates & graves controversiæ, quæ his temporibus inter Thomistas & Modernos agitari solent, & quas sequentibus articulis exactè discutiemus, ac resolvemus.

ARTICULUS I.

Quid sit voluntas antecedens & consequens beneplaciti & signi?

S. I.

Prima pars questii resolvitur.

Licet omnes Theologi unanimi consensu hanc divisionem recipiant cum D. Thomæ hinc art. 6. ad 1. illam tamen eodem modo non explicat, nec intelligunt. Molina enim, Vasquez, Lessius, & alij Recentiores communiter docent, voluntatem illam in Deo dici antecedentem, quæ antecedit nostrum consensum & prævisionem meritorum, vel demeritorum; consequentem vero illam, quæ supponit consensum liberi arbitrii, & præscientiam meritorum, vel demeritorum. Thomistæ autem cum S. Doctore existimant, voluntatem antecedentem esse illam, quæ aliud amatur consideratum solum secundum se; & ut præcisum à circumstantiis, cum quibus ponitur à parte rei. Consequentem vero illam, quæ terminatur ad res secundum omnes circumstantias in particulari, ut in executione, & à parte rei ponendas.

Dico ergo primò: Voluntatem Dei non dici antecedentem ex eo, quod antecedit consensum nostrum, aut præscientiam meritorum, vel demeritorum; & consequentem ex eo, quod consensum, & merita, aut demerita voluntatis humanæ, ut à Deo prævisa supponat.

Probatur prima pars: Cùm voluntas Dei consequens sit efficax, & causa nostri consensûs, ut ostendemus disputatione sequenti, illum antecedit prioritate saltem naturæ & causalitatis; nam omnis causa est hoc saltem modo prior suo effectui; unde si voluntas Dei diceretur antecedens ex eo, quod nostrum consensum, & liberam nostræ voluntatis determinationem antecedit, voluntas Dei efficax & consequens deberet etiam vocari antecedens, & sic membra hujus divisionis